

Jules Verne

Dan ameriškega novinarja leta 2890

Predgovor

Čeprav Julesa Verna (Francija, 1828–1905) in njegove znanstvenofantastične romane poznamo, je treba pričujočo, manj znano zgodbo vsaj malo pojasniti, saj ima zanimivo zgodovino. Utopija je prvič izšla v ameriški reviji *The Forum* leta 1889 pod naslovom *In the Year 2889*, kot avtor pa ni bil naveden Jules, temveč njegov sin Michel. Danes se zdi, da je bil to le (finančni?) dogovor med sinom in očetom in da je pravi pisec vendarle Jules Verne. Ko je nekaj let kasneje izšla v francoskem jeziku, avtorstvo namreč ni bilo več sporno. *Indija* ponuja v branje prevod druge in hkrati zadnje različice, pri kateri je opaziti nekaj temeljnih sprememb.

Najprej ime glavnega junaka in tudi naslova časopisa: »direktor« angleške verzije Fritz Napoleon Smith izhaja iz druge dinastije novinarjev. Pomembnejše so stilne razlike: šarm francoske različice je gotovo (satirični) humor, ki daje delu posebno lahkotnost. Verne ga diskretno vriva v zgodbo in učinek je toliko večji – na piko, recimo, vzame zdravnike, ki tako dobro zdravijo, da pacienti umirajo zdravi; znanstvenike, ki izumljajo nove formule, elemente in so sposobni izdelati človeka, ki mu manjka le duša. V angleški različici ni najti opazk o ženski modi in o ženskah na splošno, manjka tudi erotični zaključek, ko se zardevajoča Bennettova žena znajde pred gospodoma gola v banji. Prav tako ne pozna kritike družbe, ki je sicer značilna za vsa Vernova dela. Izrazi se pisateljevo stališče do smrtnih kazni: obsojenec bo usmrčen, ne da bi bil obsojen. Zbadljiv (družbeno)politični komentar Vernovega časa je revolucija na Marsu. In ljudje, ki so zgolj pasivni potrošniki. Prihodnost ne obeta nič dobrega, Amerika je vedno korak spredaj, v družbi novinarji (mediji) krojijo svetovno politiko. Vojne niso več mogoče, orožje je preveč učinkovito, uničilo bi cel planet. Blaginja sveta je odvisna od ravnovesja med velesilami. Grozi Kitajska, v poduk bi jo lahko prisilili, da omeji število rojstev svojih podanikov – tudi s pretnjo smrti prekrškarjem.

Jasno je, da Verne pod krinko 29. stoletja opisuje družbo tukaj in zdaj: rojstvo industrijske družbe, nemoč medicine, slepo vero v napredek, moč oglaševanja, izumetničenost mode . . . nekateri od opisanih fenomenov so že realnost Vernovega časa, drugi našega. Novotarije, na primer aerobus, transoceanski transport po ceveh, tovarno za dostavo hrane na dom, telefoto napravo in nenazadnje tudi telefoto časopis, pa si je izposodil iz knjige Alberta Robina *Dvajseto stoletje*, ki je izšla leta 1883. Vernova resnična izvirnost pisanja namreč niso izumi, ampak vpliv uporabe le-teh na življenje. Pisatelj pogled na prihodnost, ki pa je že načrtana v sodobnosti, ni rožnat.

Prevajalka

Jules Verne je zgodbo prebral na literarnem večeru na Akademiji v Amiensu leta 1891 in tu je istega leta tudi izšla v Journal d'Amiens. Moniteur de la Somme in še enkrat v Mémoires de l'Académie. Širšemu bralstvu je postala dostopna z izdajo Hier et demain leta 1910. Zbirko je uredil Michel Verne, ilustriral pa Georges Roux.

Jules Verne

Dan ameriškega novinarja leta 2890

Ljudje devetindvajsetega stoletja živijo v pravljичnem svetu, ne da bi se tega zavedali. Otopeli so od vseh čudovitih stvari; novosti, ki jih vsak dan prinaša napredek, jih puščajo hladne. Če bi bili malo bolj pravični, bi bolj cenili prefinjenosti civilizacije. Če bi jo primerjali s preteklimi časi, bi se zavedli, kako dolga pot je za nami. S kakšnim občudovanjem bi zrli na moderna mesta s sto metrov širokimi prometnicami, s tristo metrov visokimi hišami, z vedno isto temperaturo in z nebom, po katerem drvi na tisoče aeroavtomobilov in aeroavtobusov. V primerjavi s temi mesti, kjer lahko živi tudi do deset milijonov prebivalcev, kaj so bile vasi in zaselki izpred tisoč let, vsi ti parizi, londoni, berlini, new yorki – le zatohla in blatna mesta, kjer so se premikali tresoči zaboji na konjsko vprego (da! na konjsko vprego! človek ne bi verjel!). Če bi se spomnili na slabo delovanje parnikov in vlakov, na pogosta trčenja, na počasnost, kako zelo bi cenili aerovlake in predvsem pod oceani napeljene pnevmatične cevi, v katerih lahko potujejo s hitrostjo 1500 kilometrov na uro? In navsezadnje, ali ne bi z večjim veseljem uporabljali telefon in telefoto, če bi si v spomin priklicali stari Morsejevi in Hugovi napravi, popolnoma neprimerni za hiter prenos brzojavk?

Kako čudno! Vse te presenetljive spremembe temeljijo na dobro znanih načelih, ki jih naši predniki morda niso dovolj upoštevali. Saj so toplota, para, elektrika stare toliko kot človeštvo. Kaj niso že konec 19. stoletja znanstveniki zagotavljali, da edina razlika med fizikalnimi in kemičnimi silami tiči v načinu nihanja eteričnih delcev? Napravili smo ta veliki korak: odkrili sorodstveno vez med vsemi silami in prav nedoumljivo je, da smo potrebovali toliko časa, da smo vsaki pripisali lasten način vibriranja. Predvsem je neverjetno, da smo šele pred kratkim odkrili, kako lahko deluje ena sama sila, brez pomoči druge.

In vendar, vse se je zgodilo točno tako: šele leta 2780, pred stotimi leti, je znanemu Oswaldu Nyerju uspelo. Pravi dobrotnik človeštva, ta veliki mož! Njegovo genialno odkritje je povod za mnoge druge! Izvor cele plejade izumiteljev, vse do največjega, izrednega Jamesa Jacksona. Njemu se moramo zahvaliti za nove akumulatorje: eni lahko kondenzirajo energijo sončnih žarkov, drugi elektriko, shranjeno v zemeljski obli, in nazadnje še tretji, ki kondenzirajo energijo različnih izvorov, kot so slapovi, veter, reke, veletoki ... Njegov je tudi izum transformatorja, ki črpa moč iz akumulatorjev v obliki toplote, svetlobe, elektrike, mehanične moči in jo, po uporabi, vrača nazaj v prostor.

Da! Na dan, ko sta bili izumljeni ti napravi, se je zares začel napredek. Njuna uporaba je brezmejna. Omiliti hudo zimo z odvečno poletno vročino in tako močno pospešiti poljedelstvo. Dati gonilno moč zračnim navigacijskim napravam in tako omogočiti neverjeten razmah trgovine. Njima se moramo zahvaliti za nepretrgano proizvodnjo električne energije brez baterij ali strojev, za svetlobo brez izgorevanja ali izžarevanja in navsezadnje za neusahljiv vir dela, ki je postoteril industrijsko proizvodnjo.

No, tako in z vsemi temi čudovitimi predmeti se bomo srečali v tej izredni stavbi, stavbi *Earth Herald*, ki so jo pred nedavnim odprli na 16823. aveniji Universal Cityja, današnjega glavnega mesta Združenih držav dveh Amerik.

Če bi se ustanovitelj *New York Herald*a, Gordon Bennett, danes znova rodil, le kaj bi dejal, ko bi zagledal to palačo iz marmorja in zlata, palačo, ki pripada njegovemu slavnemu vnuku Francisu Bennettu? Po petindvajsetih generacijah *New York Herald* še vedno pripada izjemni družini Bennett. Pred dvesto leti, ko se je vlada Združenih držav selila iz Washingtona v Universal City, se je tja preselil tudi časopis ... morda pa je bilo ravno obratno in je vlada sledila časopisu, ki se je ob selitvi preimenoval v *Earth Herald*. A nikar ne mislite, da mu je šlo pod upravo Francisu Bennetta slabo! Nikakor! Ravno nasprotno, novi direktor je z uvajanjem telefonskega novinarstva časopisu prinesel edinstveno moč in vitalnost. Poznamo sistem, ki ga je omogočila razširjenost telefonskega omrežja. Vsako jutro, namesto da bi bil natisnjen, kakor v davnih časih, *Earth Herald* »govori«: v hitrem pogovoru z reporterjem, s politikom ali z znanstvenikom naročniki izvejo vse, kar jih zanima. Kot vemo, se kupci časopisa za nekaj centov seznanijo z vsebino dnevnika v številnih fonografskih kabinah. Bennettova inovacija je stari časopis spravila na pot uspeha in slave. V nekaj mesecih se je število naročnikov povzpelo na 85 milijonov, urednikovo premoženje pa doseglo trideset milijard, a danes je tudi ta številka presežena. S tem premoženjem si je Francis Bennett lahko zgradil novo palačo, kolosalno stavbo, s štirimi fasadami, vsaka meri po tri kilometre, nad streho pa plapolata zastava s 65 zvezdami Združenja.

Francis Bennett, kralj novinarjev, bi bil lahko v tem trenutku kralj dveh Amerik, če bi bili Američani pripravljene sprejeti neomejeno vlado ene same osebe. Ali morda dvomite? Poslanci vseh narodov in celo naši ministri čakajo pred njegovimi vrati, beračijo za nasvete, prosijo za odobravanje, moledujejo za podporo vsemogočega glasila. Preštejte vse znanstvenike, ki jih spodbuja, vse umetnike, ki jih vzdržuje, vse izumitelje, ki jih podpira. Kako utrujajoče kraljevanje: dela brez počitka in prav gotovo bi človek preteklih časov ne mogel prenesti tako velikega navora. Na srečo je moderni človek krepkejšega ustroja, zahvaljujoč napredku zdravstva in gimnastike, ki je poprečno dolžino življenja podaljšal s 37 let na 58 let – k temu je pripomogla tudi laboratorijska prehrana, vsak čas pa lahko pričakujemo odkritje hranljivega zraka, ki nam bo omogočilo, da se hranimo ... z dihanjem.

In če želite vedeti, kako preživi dan urednik *Earth Herald*a, ga, prosim lepo, opazujte pri njegovih številnih opravilih – prav na današnji dan, 25. julija leta 2890.

To jutro se je Francis Bennett zbudil slabe volje. Njegova žena je bila že osem dni v Franciji. Počutil se je osamljenega. Bi mu verjeli? Odkar sta se pred desetimi leti poročila, je bilo zdaj prvič, da je bila gospa Edith Bennett, prava lepotica, tako dolgo odsotna. Po navadi so ji za potovanja v Evropo, natančneje v Pariz, kjer si je kupovala klobuke, zadoščali dva ali trije dnevi. Prva Bennettova skrb je bila, da je vklopil fonotelefoto aparat, ki je bil preko omrežja povezan z njegovim hotelom na Elizejskih poljanah.

Telefon, dopolnjen z telefoto napravo, je še ena pridobitev modernega časa. Že vrsto let s pomočjo električnega toka prenašamo govor, a šele pred kratkim nam je uspelo prenesti sliko. In to jutro, ko je v ogledalu zagledal ženo, kljub ogromni razdalji, ki ju je ločevala, je bil Francis Bennett goreči častilec izumitelja tega dragocenega odkritja.

Ljuba podoba! Utrujena od sinočnjega plesa ali gledališke predstave je gospa Bennett še v postelji. Čeprav je že poldne, še spi, njena prikupna glava je zakopana v čipkah blazine. A pogled, premika se, njene ustnice trepečejo ... Morda sanja? Da, sanja ...

Glas se izmuzne iz njenih ust: »Francis ... moj dragi Francis! ... « Ta nežni glasek je spregovoril njegovo ime in Bennettova nejevolja se je razblinila. Ni hotel zbuditi ljubke zaspanke, zato je hitro skočil iz postelje in vstopil v mehanično oblačilnico.

Dve minuti kasneje ga je stroj odložil skopanega, počesanega, obutega, oblečenega, zapetega od glave do petá, pred vrati pisarn in vse to brez služabnikove pomoči. Začel se je vsakodnevni obhod. Najprej je Francis Bennett vstopil v dvorano piscev feljtonov.

To je bila zelo razsežna dvorana z veliko prosojno kupolo na stropu. V kotih so bili razvrščeni različni telefoni, po katerih je stotero literatov pripovedovalo stotero poglavij razvnetim poslušalcem. Opazil je romanopisca, ki si je vzel pet minut počitka, in mu dejal: »Dragi moj, vaše zadnje poglavje je izvrstno. Prizor, kjer vaško dekle s svojim oboževalcem načne pogovor o problemih transcendentne filozofije, je zelo tankočutno opisan. Še nikoli niso bile podeželske navade bolje opisane. Kar tako naprej, moj dragi Archibald, le pogumno. Od včeraj imamo tisoč novih naročnikov samo zaradi vas.« »Gospod John Last,« je nadaljeval in se obrnil k sodelavcu, »z vami sem manj zadovoljen. Vaš roman ni prepričljiv! Prehitro želite priti do cilja. Ste poskusili z raziskovalnimi metodami? Potrebno je secirati! Dandanes ne pišemo več s peresom, temveč s skalpelom. Vsako dejanje v življenju je rezultat bežnih, sledečih si misli, in da bi ustvarili verno podobo človeka, je potrebno vse te misli zabeležiti. Kaj lažjega kot uporaba električne hipnoze, ki podvoji človeka in jasno prikaže njegovo osebnost. Opazujte, kako živite, moj dragi John Last! Zgledujte se pri kolegu, ki sem mu ravnokar čestital. Prepustite se hipnozi ... kako? Pravite, da ste se že? Ne dovolj pogosto, ne dovolj pogosto.«

Po teh poučnih besedah je Francis Bennett nadaljeval ogled in vstopil v dvorano dnevnih novic. Vsak od 1500 poročevalcev je sedel poleg telefona in naročnikom sporočal novice, ki so ponoči prispele z vseh štirih koncev sveta. Organizacija tega izrednega oddelka je bila že večkrat opisana. Vsak poročevalec ima poleg telefona več stikal, ki mu omogočajo povezavo z drugimi telefonskimi linijami. Intenzivna fotografija omogoča, da dobé naročniki poleg poročila tudi slike s kraja dogajanja. Francis Bennett nagovori enega od desetih poročevalcev astronomskega oddelka, ki se mu obeta še svetla prihodnost glede na zadnja odkritja v zvezdnem svetu. »No, Cash, kaj ste prejeli? « »Fototelegrame z Merkurja, Venere in Marsa, gospod. « »Je zanimiv, ta, zadnji? « »Da! V Centralnem imperiju je revolucija, liberalni demokrati premagujejo konservativne republikance. « »Tako kot pri nas, torej. In z Jupitra?« »Še vedno nič! Ne razumemo njihovih signalov. Morda jih naši signali ne dosežejo?« »To je vaš problem in vi ste za to odgovorni, gospod Cash!« odvrne gospod Francis Bennett in zelo nezadovoljen odide v dvorano znanstvenega uredništva.

Trideset znanstvenikov sedi za računalniki. Poglobljajo se v enačbe petindevetdesete stopnje. Nekateri se celo poigravajo s formulami algebraične neskončnosti in formulami prostora s štiriindvajsetimi dimenzijami, kakor učenec s štirimi pravili aritmetike. Francis Bennett pade mednje kakor bomba. »No, gospodje, kaj sem slišal? Nobenega odgovora z Jupitra? Ali bom vedno poslušal eno in isto?! Dajte no, Corley, se mi zdi, da se že dvajset let vrtite okoli tega planeta ... « »Kaj moremo, gospod,« odgovori učenjak, »naše optične naprave bo potrebno izpopolniti in tudi s teleskopi s trikilometrskim ... « »No, ga slišite, Peer,« ga prekine Francis Bennett in se obrne na Corleyjevega soseda, »optične naprave bo treba izpopolniti! To je vaše področje, moj dragi! Hudiča, natakните si očala! Očala

si nataknite!« Znova se obrnil k Corleyju: »Če ni nič z Jupitra, pa pogledjmo kakšne so novice z Lune.« »Prav nič več jih ni!« »A, tokrat ne obtožujte optičnih naprav. Luna je šestkrat bližje od Marsa, s katerim imamo neprekinjeno povezavo. Teleskopov nam res ne manjka ... « »Ne, pač pa prebivalcev,« odgovori Corley s finim skrivnostnim nasmehom znanstvenika. »Si drznete trditi, da je Luna nenaseljena?« »Vsaj na strani, ki gleda proti nam. Morda na drugi strani ... « »No, Corley, obstaja vendar zelo preprost način, da se prepričamo!« »Le kako?« »Da jo obrnemo!« In ta dan so znanstveniki Bennettovega podjetja mrzlično iskali način, s katerim bi v prihodnosti obrnili naš satelit. S tem je bil Francis Bennett čisto zadovoljen. Eden od astronomov *Earth Herald*a je opisal lastnosti novega planeta Gandinija: njegova orbita je 160,388.284 kilometrov oddaljena od Sonca in da jo obide, potrebuje 272 let, 194 dni, 12 ur, 43 minut, 9 sekund in 9 desetink sekunde. Francisa Bennetta je tolikšna natančnost očarala. »Perfektno!« je vzkliknil. »Hitro obvestite poročevalce. Saj veste, kako so ljudje navdušeni nad astronomskimi odkritji. Ta novica naj bo objavljena v današnji številki.«

Preden je Francis Bennett zapustil dvorano poročevalcev, je pristopil k skupini, specializirani za intervjuje, in nagovoril novinarja, zadolženega za pogovore z znanimi osebami. »Ste že intervjuvali predsednika Wilcoxa?« ga je vprašal. »Da, gospod Bennett, in med poročili bom objavil, da ga mučijo želodčni krči in da se zelo resno zdravi s cevnimi izpiranji.« »Zelo dobro. In afera s Chapmanovim umorom? ... Ste se pogovorili s sodniki, ki bodo navzoči na sojenju?« »Da, vsi so istega mnenja, kar se obtožbe tiče, tako da primera ne bodo obravnavali. Obtoženec bo usmrčen, ne da bila sodba izrečena.« »Usmrčen ... z elektriko?« »Z elektriko, gospod Bennett, brez vsakršne bolečine ... vsaj tako domnevamo, a nismo povsem prepričani.«

Sosednja dvorana, prostorna, pol kilometra dolga galerija, je bila namenjena reklamnim oglasom in prav lahko si predstavljamo, kaj pomenijo časopisu, kot je *Earth Herald*. Reklame prinašajo približno 3 milijone dolarjev na dan. Za to se moramo zahvaliti domiselnemu sistemu, ki del oglasov razširja na popolnoma nov način. Patent so za tri dolarje kupili od siromaka, ki je kasneje umrl od lakote. Ogromni plakati odsevajo na oblakih in dimenzije so tako velike, da vidi vsak plakat vsa dežela. V tej galeriji je tisoče projektorjev brez prestanka pošiljalo proti oblakom barvne slike neizmernih plakatov. A ko je ta dan Francis Bennett vstopil v dvorano za oglaševanje, je videl mehanike, ki so stali s prekrižanimi rokami poleg ugasnjenih projektorjev. Pozanimal se je ... V odgovor so mu pokazali sinje modro nebo. »Huh, jasno vreme,« zamrmra, »torej zračno oglaševanje ni mogoče. Kaj zdaj? Če bi šlo za dež, bi ga z lahkoto povzročili. Ampak ne gre za dež, oblake potrebujemo!« »Da, lepe, čisto bele oblake,« pritrdi glavni mehanik. »Tako torej, gospod Samuel Mark, obrnili se boste na oddelek za znanost, na meteorologijo. Prenesite jim moje naročilo, naj začne razmišljati o načinu proizvajanja umetnih oblakov. Res ne moremo biti odvisni od vremena.«

Ko je končal ogled različnih služb časopisa, je Francis Bennett vstopil v sprejemnico, kjer so ga čakali akreditirani ambasadorji in pooblaščen ministri. Ti gospodje so prišli po nasvete vsemogočega direktorja. V trenutku, ko je Francis Bennett vstopil v salon, je že vse živahno razpravljalo. »Naj mi vaša ekscelenca oprost,« je ogovoril francoski ambasador ruskega, »a nobene spremembe ne vidim na zemljevidu Evrope. Sever pripada Slovanom, naj bo! A jug romanskim narodom! Naša skupna meja ob Renu se mi

zdi odlično postavljena. Povem pa vam, da se bo naša vlada odločno uprla vsakemu napadu na naše prefekturo v Rimu, Madridu ali Dunaju.« »Dobro povedano!« se je v pogovor vmešal Francis Bennett. »Kako gospod ruski ambasador, kaj niste zadovoljni s svojim prostranim cesarstvom, ki se razteza od Rena pa vse do Kitajske, cesarstvo, čigar neskončne obale oblivajo valovi Ledenega morja, Atlantika, Črnega morja, Bosporja in Indijskega oceana. In zakaj vse te grožnje? Je vojna danes še mogoča, z vsemi modernimi iznajdbami: z zadušitvenimi granatami, ki jih pošiljamo sto kilometrov daleč, z dvajset milj dolgimi naelektrenimi iskrami, ki lahko v trenutku uničijo cel armadni zbor, z izstrelki, okuženimi z mikrobi kuge, kolere, rumene mrzlice, ki bi v nekaj urah lahko uničili cel narod?« »Vse to dobro vemo, gospod Bennett,« je odgovoril ruski ambasador. »Toda, mar res delamo to, kar hočemo? Na vzhodni meji nas potiskajo Kitajci, zato, naj stane kar hoče, moramo ukrepati na zahodni meji ... « »Če vas muči zgolj to, gospod,« je odvrnil Francis Bennett s pokroviteljskim glasom, »če torej visoka kitajska nataliteta ogroža ves svet, bomo pritiskali na Izvoljenca nebes. Primoran bo svojim podanikom omejiti število potomcev; če ne drugače, s smrtno kaznijo. To bo vaša odškodnina.« »In za vas, gospod,« se je direktor *Earth Herald* obrnil proti angleškemu konzulu, »kaj lahko storim za vas?« »Veliko, gospod Bennett,« odgovori ta in se globoko prikloni. »Zadostovalo bi, če bi časopis pisal nam v prid ... « »In za kaj gre?« »Čisto preprosto, za protest proti priključitvi Velike Britanije k Združenim državam Amerike.« »Čisto preprosto!« je vzkliknil Francis Bennett in skomizgnil z rameni. »Priključitev, ki je stara stopetdeset let! Kaj se angleška gospoda ne bo nikoli sprijaznila z dejstvom, da je njihova država postala ameriška kolonija, da je samo zgodovinska krivica popravljena. Saj to je čista blaznost! Le kako lahko vaša vlada misli, da bom deloval proti lastnemu narodu ... « »Gospod Bennett, sami dobro veste, da Munrova doktrina pravi Amerika Američanom, le Amerika, ne pa tudi ... « »A, gospod, Anglija je le ena od naših kolonij, priznam, da je ena izmed najlepših, in nikar ne računajte, da bomo popustili in vam jo vrnili.« »Je odgovor: ne?« »Odgovor je: ne, in če boste vztrajali, bomo dali v intervjuju povod za casus belli! « »Vsega je torej konec,« je pobito zamrmral konzul. »Velika Britanija, Kanada, Nova Britanija pripadajo Ameriki, Indija Rusiji, Avstralija in Nova Zelandija sta neodvisni. Kaj nam je ostalo od nekdanje Anglije?! Prav nič!« »Prav nič, gospod,« je odrezavo odvrnil Francis Bennett. »No, kaj pa Gibraltar?«

Ura je odbila poldne. Direktor *Earth Herald* je na hitro končal sprejem in zapustil salon, usedel se je v hitri fotelj in v nekaj minutah prispel v jedilnico, ki je bila kilometer stran, na drugem koncu palače.

Pogrinjek je bil že pripravljen. Francis Bennett je brž sedel za mizo. Pri roki je imel celo vrsto pip, pred njim pa se je bočilo ogledalo fonotelefoto naprave, v katerem se je videla jedilnica pariškega hotela. Kljub časovnemu razmiku sta se gospod in gospa Bennett dogovorila, da bosta skupaj obedovala. Le kaj je bolj prijetno od kosila v dvoje, ko vas loči tisoč milj, vi pa se gledate in pogovarjate preko fonotelefoto naprave! A v tem trenutku je bila pariška jedilnica prazna. »Edith zamuja,« si reče Francis Bennett. »Ah, ženska točnost! Vse napreduje, le to ostaja.« Ob tej resnici odpre eno izmed pip. Kot vsi premožni ljudje našega časa, se je tudi Francis Bennett odpovedal domači kuhinji in se naročil na hrano pri velikem podjetju za dostavo prehrane na domu. To podjetje preko pnevmatičnih cevi deli najrazličnejše jedi. Kuhinja je zelo dobra. Brez dvoma gre za

zelo drag sistem, a ima to prednost, da je pregnal nemogočo zalego kuharskih mojstrov. Francis Bennett je bil sam pri kosilu in kar malo hudo mu je bilo. Ko pa je pil zadnje požirke kave, se je v ogledalu prikazala gospa Bennett, ki se je navsezadnje le vrnila v hotel. »Le kje si bila, moja draga Edith?« je vprašal Francis Bennett. »Poglej, poglej!« se našobi gospa Bennett, »si že končal? Sem torej pozna? ... Kje sem bila? Pri modistki, vendar! Letošnji klobuki so čudoviti! To že niso več klobuki ... to so kupole, svodi! Sem morda malo pozabila na uro ... « »Malo, moja draga, ... moje kosilo je končano.« »Ah, če je pa tako, prijatelj moj, se le vrni k svojim opravilom,« mu odgovori gospa Bennett. »Jaz pa obiščem še krojača kreatorja.« (In ta krojač ni bil nihče drug kot slavni Wormspire, ta, ki je izrekel tole temeljno in razsodno misel: »Ženska? To je le vprašanje oblin.«)

Francis Bennett je v ogledalu poljubil lice gospe Bennett in se napotil proti oknu, kjer ga je čakal aeroavto. »Kam želijo gospod?« je vprašal aerokočijaž. »Pa poglejmo, dovolj časa imam,« je zamišljen Francis Bennett. »Odpeljite me v niagarsko tovarno akumulatorjev.« Aeroavto, čudovito vozilo, ki deluje na principu težje od zraka, se je zagnal v zrak s hitrostjo šeststo kilometrov na uro. Pod njim so se vrstila mesta s tekočimi pločniki, ki so peljali pešce ob cestah, in podeželja, prepredena z električnimi vodi kakor s pajkovo mrežo.

Pol ure kasneje je bil Francis Bennett že v tovarni na Niagari, v kateri je proizvajal energijo s pomočjo slapov in jo prodajal ali pa dejal v najem. Po končanem obisku se je preko Filadelfije, Bostona in New Yorka vrnil v Universal City. Aeroavto ga je dostavil domov okoli pete ure.

V sprejemnici *Earth Herald*a se je kar trlo ljudi. Nestrpno so čakali na Francisa Bennetta in na njegov dnevni sprejem, namenjen različnim prosilcem. Med njimi so bili izumitelji, ki so prosili za sredstva, in podjetniki z novimi poslovnimi idejami. Na prvi pogled so oboji ponujali izvrstne predloge. A treba je bilo izbrati, odkloniti slabe, preučiti dvomljive, sprejeti dobre. Francis Bennett je na hitro odpravil tiste, ki so prišli z neuporabnimi in neizvedljivimi načrti. Eden izmed njih je nameraval obuditi slikarstvo, to umetnost, ki je padla v tako globoko pozabo, da so pred nedavnim prodali Milletovo sliko Avemarija za petnajst frankov. In vse to zaradi napredka barvne fotografije, ki jo je konec 19. stoletja izumil Japonec Aruziswa-Riochi-Nichrome-Sanjukamboz-Kio-Baski-Ku. Njegovo ime je postalo zelo hitro popularno. Kaj ni neki drugi odkril primogeni bacil, ki človeka napravi nesmrtnega? Potrebno je spiti bujon z bacili. In ta praktični kemik, kaj ni ravnokar odkril novi element nihilium in ga po kilogram ponujal za tri milijone dolarjev? Pa tale predrzni zdravnik, kaj ni trdil, da dandanes ljudje sicer še umirajo, a umirajo zdravi. In drugi, še bolj predrzen, ki je zatrjeval, da je odkril zdravilo proti nahodu? ... S takimi sanjači je hitro opravil. Drugi so naleteli na boljši sprejem. Najprej mladi mož, čigar visoko čelo je dalo slutiti bistroumen duh. »Gospod,« je dejal, »ali veste, da smo nekdanj šteli petinsedemdeset osnovnih elementov, danes pa smo skrčili to število na tri?« »Seveda vem,« odgovori Francis Bennett. »No in danes, gospod, nameravam to število spraviti na eno. Če mi ne zmanjka denarja, mi bo to v nekaj tednih uspelo.« »In potem?« »Potem bom, preprosto povedano, dosegel popolnost.« »In kakšne bodo posledice tega odkritja?« »Z lahkoto bomo proizvedli katero koli snov, kamen, les, kovine, vlakna ... « »Mislite, da vam bo uspelo izdelati človeško bitje?« »V celoti! Manjkala mu bo le duša ... « »Le to!« je ironičen Francis Bennett, a mladega kemika vseeno pošlje v znanstveno

redakcijo časopisa.

Nekemu drugemu znanstveniku, ki so ga navdihnili stari, pogosto uporabljeni eksperimenti iz 19. stoletja, se je porodila ideja, da bi prestavil celo mesto: Staaf, ki leži petnajst milj od morja, bi po tirih pripeljali do obale in ga spremenili v obmorsko letovišče. S tem bi znatno povečali vrednost pozidanih in nepozidanih zemljišč. Francisu Bennettu je bil načrt všeč in odločil se je, da bo v projekt vložil denar.

»Kot veste, gospod,« je dejal tretji prosilec, »nam je s sončnimi in z zemeljskimi akumulatorji ter transformatorji uspelo izbrisati razlike med letnimi časi. Spremenimo del energije, ki nam je na voljo, v toploto in jo pošljimo v polarne dežele, da bo stopila led ... « »Pustite mi svoje načrte,« mu naroči Francis Bennett, »in se vrnite čez osem dni.«

In nazadnje četrti znanstvenik, ki je prinesel novico, da se bo še danes našel odgovor na vprašanje, ki buri duhove po vsem svetu. Vemo, da je pred stotimi leti drzen eksperiment usmeril pozornost javnosti na doktorja Nathaniela Faithburna. Bil je prepričan zagovornik človeške hibernacije, kar pomeni možnosti, da se z ohladitvijo ustavijo življenjske funkcije in da se po določenem času znova prebudijo. Odločil se je, da bo na lastnem telesu preskusil uspešnost metode. Potem, ko je v lastnoročno napisani oporoki opisal postopek, ki ga bo čez sto let prebudil v življenje, se je dal ohladiti na minus 172 stopinj. Nathaniel Faithburn, spremenjen v mumijo, je bil zaprt v grobnico za določen čas. No, in na današnji dan, 25. julija leta 2890, je rok pretekel in Francis Bennett je bil povabljen, da prisostvuje pri težko pričakovanem oživljanju v eni od dvoran *Earth Herald*. Tako bo lahko javnost v živo spremljala dogodek.

Povabilo je bilo sprejeto, in ker je bil poseg predviden šele ob devetih zvečer, je Francis Bennett odšel počivat v ležalnik v sprejemnico. Pritisnil je na gumb in že je bil povezan s centralno koncertno dvorano. S kakšnim užitkom je po tako napornem dnevu poslušal dela najboljših sodobnih mojstrov, napisana na podlagi znanstvenih harmonično-algebraičnih formul! Stemnilo se je, a Francis Bennett tega še opazil ni, saj je bil potopljen v napol zamaknjen spanec. Naenkrat so se odprla vrata. »Kdo prihaja?« vpraša in obrne stikalo pri roki. Električni tresljaji so v trenutku razsvetlili zrak v prostoru. »Ste to vi, doktor?« »Nihče drug kot jaz,« odgovori doktor Sam, ki je prišel opraviti vsakodnevni pregled, na katerega je bil Francis Bennett naročen. »Kako ste?« »Dobro.« »Toliko bolje ... Pa poglejmo jezik! Zelo dobro ... in pritisk?« Pregledal ga je z seizmografsko napravo, podobno tisti, ki meri zemeljske tresljaje. »Odlično! ... In apetit?« »Eh!« »Da, da želoдец! ... Želoдец je že bolj slab, postaral se je. A kirurgija je zelo napredovala! Morali vam bomo vstaviti novega. Zdaj imamo take z dveletno garancijo.« »Bomo videli kasneje,« odgovori Francis Bennett. »Zdajle vas vabim na večerjo.«

Med večerjo so vzpostavili fonotelefoto zvezo s Parizom. Tokrat je bila Edith Bennett tudi pri mizi in večerja je bila izredno prijetna, saj je bil doktor Sam nadvse zabaven sogovornik. Takoj po končanem obedu Francis Bennet vpraša: »Kdaj se misliš vrniti, draga moja?« »Takoj grem na pot.« »Se vrneš po cevnem transportu ali z aerovlakom?« »Po cevi.« »Torej boš doma zelo hitro?« »Ob enajstih in devetinpetdeset minut.« »Po pariškem času?« »Ne, ne, po času Universal Cityja.« »Torej se kmalu vidimo! Glej, da ne zamudiš odhoda.« Cevi, napeljane po morskem dnu, nas pripeljejo iz Evrope v 295 minutah in so dosti boljše od aerovlakov, ki vozijo s hitrostjo 1000 kilometrov na uro.

Doktor se je poslovil, še prej pa je obljubil, da bo prisostvoval pri oživljanju svojega stanovskega kolega Nathaniela Faithburna. Francis Bennett je skočil še v pisarno, da bi poravnal dnevne račune. Zajeten posel, ko gre za podjetje, ki ima za 1500 dolarjev dnevni strošek. Na srečo je napredek tehnike zelo poenostavil tudi to opravilo. S pomočjo električnega pianino števca je Francis Bennett zaključil delo v petindvajsetih minutah.

Bil je že skrajni čas. Komaj je pritisnil na zadnjo tipko seštevalnega stoja, že so ga klicali v dvorano eksperimentov. Takoj se je odzval, pričakal ga je cel zbor znanstvenikov, med njimi tudi doktor Sam. Telo Nathaniela Faithburna je ležalo v krsti na odru sredi dvorane. Telefotografacija je bila v pogonu, tako bo ves svet lahko sledil različnim stopnjam operacije. Odprejo krsto . . . Iz nje dvignejo Nathaniela Faithburna . . . Podoben je mumiji, ves rumen, trd in suh. Zveni kakor kos lesa. Dajo ga na toplo, ga podvržejo elektriki . . . Nobene reakcije . . . Ga hipnotizirajo, podvržejo sugestiji . . . Nič ne pride do živega temu ultraotrpel stanju. »No, kaj pa zdaj, doktor Sam?« vpraša Francis Bennett. Doktor Sam se skloni nad telo in ga zelo skrbno pregleda. Z injekcijo mu vbrizga nekaj kapljic slovečega eliksirja Brown-Sequarda, ki je bil še vedno v modi. Mumija je mumificirana bolj kot kdajkoli prej. »Mislim,« odgovori doktor Sam, »mislim, da je bilo prezimovanje predolgo . . .« »In zdaj?« »In zdaj je Nathaniel Faithburn mrtev.« »Mrtev?« »Kolikor je le mogoče!« »Nam lahko poveste, od kdaj?« »Od kdaj?« zamrmra doktor Sam. »Od trenutka, ko je dobil obžalovanja vredno idejo, da se bo dal zamrzniti iz same ljubezni do znanosti, vendar.« »A tako,« reče Francis Bennett, »torej bo treba metodo še izpopolniti!« »Izpopolniti, to je prava beseda,« se strinja doktor Sam, medtem pa je znanstvena komisija za prezimovanje odnašala mrtvaški ovoj.

Francis Bennett se je v spremstvu doktorja Sama vrnil v svojo sobo. Po tako napornem dnevu je izgledal izmučen in doktor Sam mu je svetoval, naj se pred spanjem skopa. »Pravimate, doktor, to me bo spravilo na noge.« »Točno tako, gospod Bennet, in če želite, vam naročim kopel, preden odidem.« »To je čisto nepotrebno, doktor. V palači je v vsakem trenutku na voljo kopel; še nevšečnost, da moram iz sobe, mi je prihranjena. Poglejte, na tale gumb pritisnem in priprava steče, banja bo prišla čisto sama, z vodo, ogreto na 37 stopinj.« Francis Bennett je pritisnil na gumb. Zaslišal se je zamolkel zvok, ki je začel naraščati, se stopnjevati . . . Vrata so se odprla in prikazala se je banja, drsela je po električnih tirih. Sveta nebesa! Doktor Sam si zastira oči, iz banje pa uhajajo drobni vriski preplašene sramežljivosti . . . V banji je bila gospa Bennett, ki je pred pol ure po transoceanski cevi prispela v hotel!

Naslednji dan, 26. julija leta 2890, je direktor *Earth Herald*a znova začel svoj dvajset-kilometrski obhod po pisarnah in zvečer, ko je števec opravil delo, se je dnevni dobiček povzpел na dvestopetdeset tisoč dolarjev – petdeset tisoč več kot dan poprej.

Kako lep je poklic novinarja na koncu devetindvajsetega stoletja!

Kolofon

Jules Verne: Dan ameriškega novinarja leta 2890

Izdalo Društvo za domače raziskave v treh elektronskih formatih (besedilo, html in pdf).

<http://www.indija.si/novinar/>

Uredila: Alenka Pirman

Prevedla: Polona Tavčar

Lektorirala: Inge Pangos

Za splet pripravila:

Luka Freljih, Alenka Pirman

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.133.1-312.9

VERNE, Jules

Dan ameriškega novinarja leta 2890 [Elektronski vir] / Jules Verne. - Ljubljana :
Društvo za domače raziskave, 2008

Način dostopa (URL): <http://www.indija.si/novinar/>

ISBN 978-961-91939-4-5

241792768

Društvo za domače raziskave

Šarhova 34, Ljubljana

<http://ddr.si>

info@ddr.si

v sodelovanju z Ljudmilo

<http://www.ljudmila.si>

Indija je spletna knjižna polica Društva za domače raziskave. Zanje skrbijo: Alenka Pirman, Inge Pangos, Jani Pirnat, Luka Freljih, Špela Kučan in Damijan Kracina.

<http://www.indija.si>